

Sygn. akt I PZ 6/22

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko „C.” Spółce Akcyjnej w K.
o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 grudnia 2022 r.,
zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach
z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt V Pa 82/20,

1. oddała zażalenie,

**2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 240 (dwieście
czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrok wyrokiem z 30 listopada 2021 r., V Pa 82/20 oddalił apelację A. S. (powód) od wyroku Sądu Rejonowego w Kielcach z 30 czerwca 2020 r., IV P IV P 224 w sprawie przeciwko „C.” S.A. w K. (pozwana) o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy.

Sąd Okręgowy w Kielcach postanowieniem z 2 czerwca 2022 r., V Pa 82/20 odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez powoda od powyższego wyroku Sądu

Apelacyjnego. Pełnomocnik powoda wnosząc skargę kasacyjną jednocześnie złożył wniosek o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z 25 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zwolnił powoda od opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 510 zł i oddalił wniosek w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy wskazał, że w razie wniesienia przez stronę zastępowaną przez radcę prawnego środka odwoławczego, od którego stosownie do wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia pobiera się opłatę stałą lub stosunkową, sąd drugiej instancji, po doręczeniu postanowienia oddalającego w całości lub w części wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych oraz bezskutecznym upływie terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 785, dalej: u.k.s.c.) odrzuca go. W świetle art. 112 ust. 3 u.k.s.c., Sąd - po oddaleniu wniosku o zwolnienie strony od kosztów sądowych - nie ma obowiązku wezwania zawodowego pełnomocnika do uiszczenia należnej opłaty.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, że pełnomocnik powoda, będący adwokatem złożył wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych w całości. Postanowieniem z 25 marca 2022 r. Sąd Okręgowy w Kielcach zwolnił powoda od opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 510 zł i oddalił wniosek w pozostałym zakresie. Postanowienie zostało doręczone w dniu 25 marca 2022 r. Skoro pełnomocnik nie uiszczył należnej opłaty to tym samym skargę kasacyjną powoda należało uznać za nieopłaconą i podlegała ona odrzuceniu.

Zażalenie na powyższe postanowienie Sądu Okręgowego złożył w imieniu powoda jego pełnomocnik zaskarżając je w całości. Skarżący zarzucił naruszenie art. 102 ust. 1 u.k.s.c. przez jego niezastosowanie i w konsekwencji błędne i dowolne oddalenie wniosku powoda o zwolnienie z kosztów sądowych w postaci całości opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, co skutkowało odrzuceniem skargi kasacyjnej z uwagi na stwierdzony brak fiskalny w zakresie opłaty sądowej, w sytuacji gdy z oświadczenia powoda o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jednoznacznie wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w jakiegokolwiek części bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny.

Skarżący na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. wniósł o poddanie kontroli postanowienia Sądu Okręgowego w Kielcach z 25 marca 2022 r., V Pa 82/20 w przedmiocie zwolnienia powoda od kosztów sądowych, z uwagi na nieuzasadnioną odmowę zwolnienia z całości opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, która miała bezpośredni wpływ na treść postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej, zaskarżonego niniejszym zażaleniem oraz o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W odpowiedzi na zażalenie strona pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym według norm przepisanych. Podniosła, przedstawiając wydruki z KRS, że w ciągu ostatnich dwóch lat powód został współudziałowcem kilku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Skoro zatem posiadał środki na wniesienie wkładu kapitałowego pozwalającego na utworzenie takich spółek i uruchomienie ich działalności, tym bardziej powinien wygospodarować kwotę 510 zł na opłatę od skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Na wstępie należy dostrzec, że na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie rozstrzygnięcia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego. Jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że jeżeli sąd nie uwzględnił wniosku o zwolnienie od uiszczenia kosztów sądowych, a nieopłacenie skargi kasacyjnej stało się jedyną przyczyną jej odrzucenia, w ramach postępowania wywołanego zażaleniem strony na odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy kontroluje także, na wniosek strony zgłoszony w zażaleniu na podstawie art. 380 k.p.c., postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające zwolnienia od kosztów sądowych (por.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2000 r., I CZ 259/99 LEX nr 51652, z 17 stycznia 2003 r., I CZ 193/02, LEX nr 583737, z 28 kwietnia 2004 r. III CZ 22/04, LEX nr 1620121, z 19 listopada 2009 r., IV CZ 75/09, LEX nr 1413595, z 27 czerwca 2017 r., II CZ 50/17, 9 listopada 2021 r., IV CZ 38/21, LEX nr 3330760). Sąd

Najwyższy w ramach art. 380 k.p.c. nie orzeka w tym zakresie merytorycznie, a jedynie ocenia prawidłowość wydanego postanowienia o oddaleniu wniosku, zatem jego rozstrzygnięcie pozostaje nadal w zakresie kognicji Sądu drugiej instancji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 3/15, LEX nr 1678970).

Zasadą jest ponoszenie należnych kosztów sądowych, a zwolnienie od nich stanowi wyjątek od tej zasady. Przy ocenie, czy strona zasługuje na zwolnienie od kosztów sądowych, sąd w każdym wypadku powinien dokonać oceny jej sytuacji majątkowej pod kątem spełnienia przesłanek wynikających z art. 102 ust. 1 u.k.s.c., opierając się przede wszystkim na treści stosownego oświadczenia strony i - w razie potrzeby - wynikach dochodzenia (art. 109 ust. 1 u.k.s.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że ze zwolnienia od kosztów sądowych nie może korzystać osoba, która ma możliwość dokonania stosownych oszczędności, przewidując możliwość prowadzenia postępowania sądowego i ponoszenia z tego tytułu określonych kosztów. Postępowanie sądowe jest bowiem co do zasady odpłatne i strona ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna wcześniej poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny, (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 maja 2012 r., I CZ 55/12, LEX nr 1242998, z 24 lutego 2016 r., I CZ 15/16, LEX nr 2015127 i z 27 czerwca 2016 r., V CZ 34/16, LEX nr 2108515).

W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej oceny sytuacji powoda. Sąd Okręgowy w uzasadnieniu postanowienia z 25 marca 2022 r. trafnie wskazał, że powód (reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika) określił wartość przedmiotu sporu w pozwie na kwotę 84.552,60 zł, wnosząc o przywrócenie do pracy i zasądzenie odszkodowania w wysokości wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy. Natomiast w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia została określona na kwotę 20.400 zł. Ta sama kwota została wskazana przez skarżącego w apelacji wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego. Wymaga jednak podkreślenia, że powód nie zmodyfikował (nie ograniczył) skutecznie powództwa, nie zrzekając się w części roszczenia, wskazując jedynie w apelacji, że wniósł o zmianę zaskarżonego

wyroku Sądu Rejonowego (który zaskarżył w całości) i przywrócenie go do pracy na dotychczasowym stanowisku przy zachowaniu dotychczasowych warunków pracy i płacy oraz zasądzenie od pozwanego kwoty 20.400 zł tytułem wynagrodzenia za czas pozostawania bez pracy (k. 219), która to kwota nie odpowiada kwocie wynagrodzenia z ten okres, lecz odszkodowania za wadliwe rozwiązanie stosunku pracy. Natomiast w skardze kasacyjnej wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego i zasądzenie kwoty 20.400 zł z tytułu odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika (na podstawie art. 56 § 1 k.p. w zw. z art. 58 k.p.). Skarżący (w piśmie z 16 marca 2022 r. - k. 287) ograniczył się do wyjaśnienia, że zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji w części dotyczącej zasądzenia odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.

Sąd Okręgowy trafnie zatem powołał się na art. 35 ust. 1 zdanie drugie u.k.s.c. wskazując, że pomimo iż w sprawach z zakresu prawa pracy od pracodawcy pobiera się opłatę podstawową wyłącznie od apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, to w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 zł, od pracownika i pracodawcy pobiera się opłatę stosunkową od wszystkich podlegających opłacie pism.

Sąd Okręgowy ustalił zatem opłatę od skargi kasacyjnej na kwotę 1.020 zł. Uznanie zwolnienia powoda od ponoszenia opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 510 zł było konsekwencją złożonego przez skarżącego wniosku o zwolnienie go z opłaty sądowej. Gdyby powód, reprezentowany przez fachowego pełnomocnika, już na etapie postępowania apelacyjnego zrzekł się roszczenia w części, z dochodzenia której – jak wynika o z późniejszych pism procesowych – faktycznie zrezygnował, wówczas wartość przedmiotu sporu spadłaby poniżej kwoty 50.000 zł i skarga kasacyjna byłaby całkowicie zwolniona z opłaty sądowej.

Za nieuzasadnioną należy uznać argumentację skarżącego, że nie był w stanie pokryć opłaty w obniżonej kwocie, a za wątpliwe złożone przez niego oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Skarżący nie powinien zostać zaliczony do kategorii osób, które nie mają

możliwości dokonania stosownych oszczędności i przewidzenia możliwości prowadzenia postępowania sądowego i ponoszenia z tego tytułu określonych kosztów. Z treści oświadczenia wynika co prawda, że zadeklarowane bieżące dochody powód w całości wydaje na utrzymanie swoje i alimentację córki, jednakże jednocześnie oświadczenie to zawiera wykaz wielu składników majątkowych w postaci udziałów w nieruchomościach gruntowych. Ponadto od jednostki kierującej sprawę na drogę sądową, która niestety - z uwagi na wadliwość w organizacji wymiaru sprawiedliwości oraz pogłębiający się kryzys praworządności - trwa coraz dłużej, i która konsekwentnie skarży niekorzystne dla niej rozstrzygnięcia, należy oczekiwać stosownej zapobiegliwości w ochronie własnych interesów i poczynienie oszczędności na poczet ewentualnej opłaty od środka zaskarżenia (np. w kwocie 50 zł miesięcznie).

W tej sytuacji nawet bez uwzględnienia argumentacji pozwanego, zgodnie z którą w przypadku Spółki A. S. sp. z o.o. zarejestrowanej w KRS 19 kwietnia 2019 r. powód jest jej prezesem, należy do jednego z dwóch udziałowców, przy czym wartość jego 40 udziałów jest określona na 4.000 zł, trudno uznać, że powód nie posiadał ani nie mógł zgromadzić środków na uiszczenie części opłaty od skargi kasacyjnej. Prawidłowo zatem Sąd Okręgowy uznał, że w związku z nieopłaceniem skargi kasacyjnej podlegała ona odrzuceniu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[as]

I.n